

Människorna i Bilbao föds var de vill

MARIA
LARREA

MÄNNISKORNA I BILBAO FÖDS VAR DE VILL

978-91-531-3929-4

Copyright © Éditions Grasset & Fasquelle, 2022

Svensk utgåva © Limoa förlag, 2026

Översättning från franska: Maria Snårelid

Originalets titel: Les gens de Bilbao naissent où ils veulent

Alla rättigheter reserverade. Boken får inte återges, reproduceras eller överföras i någon form eller på något sätt, elektroniskt eller mekaniskt (inklusive fotokopiering), spelas in eller lagras i någon form av informations- eller hämtningsprogram, utan utgivarens skriftliga tillstånd.

Illustrationer på omslaget: Shutterstock/Knstartstudio

Författarfoto på omslaget: MariaLarrea©JF PAGA

Omslag och sättning: Renée Edlund, Stardist AB

Tryck: ScandinavianBook, Danmark 2026

MARIA LARREA

Människorna i Bilbao föds var de vill

Svensk översättning: Maria Snårelid

LIMOA

Förord

Vi minns inte ögonblicket då vi föds.

Av min födelse minns jag ingenting.

Det är förresten omöjligt eftersom de strukturer i hjärnan som gör det möjligt att skapa minnen ännu är outvecklade hos den nyfödde. Allt jag vet är sådant som berättats för mig. *Mamá*, säg, hur var det när du födde mig? *Pues como todo el mundo*. Det var väl som för alla människor. En kvinna, en livmoder, ett foster, en nyfödd som kommer till världen. Så ser resan ut, och så ser jag det hela utspelas i mitt huvud, som barn, tonåring och till och med som vuxen.

Jag föreställer mig en scen på ett sjukhus eller på en mindre klinik. En kvinna ligger bakåtlutad. Hon svettas, andas snabbt, benen är utspärrade i gynekologiskt läge. En kraftfull krystning och läkaren störtar sig ner mellan hennes ben, försvinner bakom ett lakan. Snart ska ett primalskrik höras.

Det skulle bli en flicka.

I min barnsliga skalle, fullmatad med amerikanska såpoperor, *Jeudis de l'anglaise* på M6, *Deux films sinon rien* på TF1 och *La dernière séance* med Eddy Mitchell på FR3, var det på det här sättet som jag under många

är föreställde mig min födelse. Med min mor och jag själv som huvudpersoner. Allt på spanska, eftersom det var den enda information jag hade. Jag är född den 2 november i Bilbao i Spanien. Alltså skulle dialogerna i scenen vara på kastilianska. Alla r torde uttalas rullande och tilldragelsen ackompanjeras förmodligen av några antiklerikala skymford. Allt är bara ren fantasi och långt senare skulle jag förstå varför. Varför jag ville bli filmregissör.

I mitt huvud hade jag en historia, en serie av bilder som skulle berätta om det okända, det gapande hål som var världens ursprung. För att kunna göra det, var jag tvungen att lära mig filmskaparens yrke. Då först skulle jag kunna välja att i närbild, med teleobjektiv, filma ansiktet på den födande kvinnan.

Tagning.

FÖRSTA DELEN

*"Is something wrong?", she said
Of course there is
"You're still alive", she said
Oh, do I deserve to be?
Is that the question?
And if so, if so
Who answers, who answers?"*

Pearl Jam, *Alive*

1

Bläckfisken spottade fortfarande ur sig ett slemmigt skum över stenarna när Dolores grep tag om den.

Hon var inte rädd för den, höll den stadigt i fästet mellan huvudet och tentaklerna. Den torde vara en meter i sin fulla längd. Långsamt rullade fisken en av sina åtta klibbiga utväxter runt Dolores arm. Inte en antydan till rädsla eller äckel inför djurets omfamning. Hon gick längs den steniga stranden fram till den betongbunker som var hennes hem. Dolores armar var bara trots januarikylan, en kyla som under vintern var fuktig och vass längs de galiciska kusterna. Hon bar en tunn sommarblommig klänning, eftersom, ärligt talat, inget annat plagg längre passade den gravida kvinnan, hennes mage var nära att explodera.

Plötsligt drog en stormby in, piskade hennes nästan uppbrända kinder. Hon gick med halvt slutna ögon, för att hindra sandkornen från att fastna under ögonlocken, när hon kom fram till ingången till sitt hus. En rektangel av rå betong, utan några dekorationer, utan färg, utan den allra minsta antydan till skönhet. Huset låg ensamt, utsatt för vindarna, i en sänka invid havet, på en kilometers avstånd till byn Gateira. Hur kunde en man ha så lite

ambition när det kom till arkitekturen? Bottenvåningen bestod av ett enda stort rum, sovrummet låg en trappa upp. Det enda som byggnaden kunde kokettera med var en innergård där tvätten hängde på tork och där altaret för traktens alla hedervärda husmödrar återfanns: en tvättho av sten på vilken Dolores klappade sin tvätt, bläckfisken och sin son.

Just när hon börjat slå med käppen mot bläckfiskens huvud, kände hon den första sammandragningen. Hon förstod genast vad som höll på att hända inuti henne. Det var inte lika smärtsamt som när Santiago slog henne, inte lika smärtsamt som när han med våld trängde in i henne. Hon bad till Herren, den Heliga Jungfrun, Fatima och till en hel rad av kvinnliga martyrer som hon kunde komma på. Gör så att han inte är en idiot som den förste. Så att han kan ge sig ut till havs och fiska torsk. Så att han med sina händer kan bygga mig ett vackert hus. Så att han försvarar mig när hans far vågar lyfta handen mot mig. Bläckfisken pinades. Dolores fortsatte sitt verk, drämde till den våldsamt. Sammandragningarna blev starkare, det syntes på Dolores mage som fick formen av en trekant och på hennes mun som plötsligt drogs ihop till ett förvridet grin. Dolores ville inte skrika. I stället pressade hon sina fingrar in i djuret i hopp om att finna dess svarta guld. Med blicken riktad mot himlen lät hon sig ledas av beröringen, ett leende: hon hade hittat den dolda skattgömman. Mycket försiktigt, med tummen och pekfingret, lyfte hon ut den pärlemorskimrande och genomskinliga körtel som innehöll den utsökta, mörka saften. Hon höll sig fokuserad för att inte sticka hål på den, men en ny sammandragning fick henne att vackla.

Den elektriska vågen sköljde genom hennes kropp och fick hennes händer att krampa. Blåsan exploderade och spred sitt svarta bläck över hennes händer och de vita benen.

Hon vrålade, *Jesús!* Det var inte Guds son hon åkallade, nej, det var hennes egen. Jesús, fem år, med en idiots leende och en ängels ansikte. Snabbt dök han upp framför henne. Ansiktet var smutsigt men uppvisade den lycka som en liten pojke känner när hans mamma äntligen kallar honom till sig. Hon skickade honom att hämta grannkvinnan. *Date prisa imbécil!* Jesús sprang i väg.

Medan hon väntade flyttade sig Dolores inomhus, satte vatten på spisen, hennes ansikte var förvridet av smärta men hon gav inte ett ljud ifrån sig, inte minsta stönande. Det sparade hon till senare. Hon la sig ner.

Jesús stod i dörren med gamla Clara.

Under tystnad ställde sig grannkvinnan på knä vid fötterna på den plågade modern som särade på sina ben. *Ya está aquí.* Han är redan här. Jesús smög sig bakom barnmorskan för att titta. Under Claras rynkiga händer kunde man se den nyföddes huvud krönt av hår och pubeshår. *Empuja.* Krysta. På ett ögonblick stötte Dolores ut det som under de senaste månaderna besvärat henne så mycket. Vad blev det? frågade hon. Clara höll den nyfödde i sina händer. Hon kastade en blick mot barnets underliv och insåg snabbt vilket sorgligt öde som väntade barnet. Hon såg på Dolores och sa: Det är en flicka.

Dolores vägrade acceptera denna skymf. Hon hade bett om en son, en riktig, en som var stark, inte det här. Inte en flicka. Hon ville inte veta av henne. Ta henne till nunnorna, bara de vill ha flickor. Ur fickan på sitt förkläde

tog Clara utan omsvep fram en kniv vars blad svartnat, och skar av navelsträngen. Dolores reste sig upp utan ett ord, torkade bort blodet mellan benen som om hon just hade kissat, stapplade sedan med svårighet till utsidan av huset. Hon gick fram till tvätthon och inte förrän hon var där började hon kräkas våldsamt, alldeles intill den döda bläckfisken. Jesús hade inte givit ett ljud ifrån sig. Tårarna rann nerför hans kinder och fick smutsen i det runda ansiktet att lösas upp.

Det var så det kom sig att Clara, grannkvinnan, tog den lilla ömkliga flickan, född utan namn, i sina armar, och på snabba fötter bar henne till klostret i Santa Catalina, känt i hela området för sitt recept på en himmelskt god karamellpudding. Väl framme vid porten knackade hon försiktigt på, med det nyfödda barnet inlindat i ett vitt lakan som en enorm korv. Min grannfru vill inte veta av det, har inga pengar, hennes man är till sjöss, den ende sonen är *tonto*. Hon sträckte fram flickan. Nunnan tog emot henne och beslutade sig för att ge henne ett vackrare öde: nu var det ju dagen efter trettondagen, så hon gav babydockan namnet Victoria. En första seger över helvetet.

Victoria, det är min mamma.

2

Den unga Victoria var snabb att lära sig. Hon kunde använda en träsked som ingen annan, Syster Isabel ville inte ha någon annan än henne vid sin sida när hon tillagade sin berömda karamellpudding *de las Hermanas*. Trots sin unga ålder och de små händerna knäckte Victoria äggen till fulländning. Lekande lätt skilde hon gulan från vitan. Som sänd från himlen var hon det här barnet! De andra systrarna var så klumpiga, många ägg gick sönder och hamnade på golvet. Syster Isabel kunde inte glömma den bit av skal som hon bitit i en kväll. Gud vare tack att det var hon och ingen annan som råkat ut för den. Och Gud vare tack att det inte varit Syster Ursula, den sura abbedissan som var känd för att ta för mycket av nattvardsvinet, tänk bara, hon hade kunnat kvävas eller skära upp gommen.

Syster Isabel var en hängiven beundrare av Bernadette Soubirous. Döm om hennes glädje när hon öppnade porten den där iskalla morgonen den 7 januari 1947. Flickan som skulle bli hennes protegé var född samma dag som den ärevördiga kvinnan från Pyrenéerna. Hon såg till att döpa henne direkt, av en diakon på besök. På så sätt kom Victoria Maria Bernarda till världen en andra gång

och då under beskydd av ett helgon. Ett stigma som hon skulle bära med sig under resten av livet. Ett liv i salig försakelse, utan erkännande av Vatikanen.

Med stor förtjusning åt Victoria sin pudding vid bordet där alla de föräldralösa satt. Tolv barn som kunde sitta själva utan stöd, den yngsta var två år och den äldsta tio. I ett särskilt rum hade man samlat fyra spädbarn, där blandades den syrliga doften av uppstötningar med den varma sötman från barnens hud. Två systrar avlöste varandra, de var specialiserade på rapning och på skickligt vikta blöjor: de bägge mustaschprydda Syster Gertrudis och Syster Maria de las Mercedes.

Den utbredda fattigdomen i området gjorde att det inte fanns så många adoptivföräldrar. Dagen då ofrukt samma par kom på besök var nervositeten påtaglig hos de oskyldiga små. Man kunde bokstavigt talat känna lukten av deras rädsla, de svettades ut en stark doft av purjolök, alla de som drömde om ett hem och en kärleksfull mamma, så där som i böckerna de bläddrade i till utmattningens gräns. Särskilt *Nuevo Catón* som sedan 1939 var alla spanska barns läsebok, och som klostret ägde sju splitter nya exemplar av. Barnen undervisades varje morgon efter frukost, bröd doppat i café au lait, och efter bönen klockan nio. Läsning och matematik. För att lära sig läsa använde man en metod baserad på stavelser. Ra, ri, ru, se, so, sa, su, az, oz, uz.

De första fraserna som Victoria läste var de hjärtsliktande AMO A MI MAMÁ MIMO A MI MAMÁ MI MAMÁ ME AMA. Vad livet är grymt ibland. JAG ÄLSKAR MIN MAMMA JAG KRAMAR ÖMT MIN MAMMA MIN MAMMA ÄLSKAR MIG.

Djävulen sitter i detaljerna. Hon lyckades knappt svälja efter det sista ljudet.

På eftermiddagarna begav sig flickorna till tvättstugan för att tvätta lakan, hänga dem på tork och stryka dem. Pojkarna spelade boll på innergården.

Victoria var inget sorgset barn men hon var heller inte särskilt lycklig. En okomplicerad flicka som vant sig vid ett inrutat liv där tiderna för religiösa ritualer, skola, matlagning och städning bestämde strukturen. Någon tid att tänka på sitt öde gavs inte. Trots övergivandets fasor, åtnjöt hon ändå ynnesten av en kvinnlig gemenskap utan större grymhet.

Victorias yttre var något utöver det vanliga. Hon var liten, som alla galiciskor, med ett tjockt kolsvart hårsvall, gröna ögon och mikroskopisk näsa, mjölkvit hy och markerade ögonbryn, raka som tjocka kritstreck. Blicken var en filmstjärnas. Skönheten gudomlig. Hon var helt enkelt oemotståndlig. Och ändå fick hon aldrig ge sig av med några blivande föräldrar. Hon förblev ensam, ännu en osåld flicka. När de framtida fäderna betraktade henne på nära håll bet de sterila fruarna ihop tänderna och vände bort blicken. Viktorias skönhet var inte särskilt katolsk. Gullig var hon inte; nej, redan vid åtta års ålder ägde hon en förmåga att fresta männen. Syster Isabel hade verkligen försökt lugna ner saker och ting genom att binda om flickans bröstorg varje morgon. Hon klippte hennes hår kort, klädde henne i byxor och vida skjortor, men ingenting hjälpte. Djävulen hade hållit sig gömd någonstans. Han rörde sig i flickebarnets ådror.

Trots sin oroande skönhet, hade Viktoria ingen tro på sig själv och tvivlade på sina möjligheter att bli adopterad.

Otaliga gånger försökte hon vara ännu snällare, ännu sötare men det gjorde bara saken värre. Varje kväll bad hon tyst i sängen och tryckte tummen mot sin överläpp. Med fingrarna ritade hon kors över sina läppar och efter oändliga böner somnade hon utmattad. *Dios te salve María*. Hade hon en dag lyckats be rosenkransens tvåhundra-tre Ave Maria till Den Heliga Jungfrun? Hon höll sig själv ensam ansvarig för det svidande nederlaget med adoptionen. Hon bad inte tillräckligt mycket, hade inte den rätta glöden, var inte tillräckligt snäll, inte tillräckligt intelligent, inte tillräckligt god. *Somos hijos de Dios*. Vi är Guds barn, intalade hon sig själv för att lugna sig.

Under hela sitt liv skulle Victoria minnas den 6 januari 1957. För att fira Trettondagen bjöds alla fattiga barn i området på en bussresa för att på en biograf uppleva filmen *Sången om Marcelino*. Det var stiftet och Francisco Franco, *el Caudillo*, Spaniens härskare, bördig från Ferrol, staden som rymmer huset som såg honom födas, som bjöd på resan. Det var första gången Victoria klev ombord på ett motordrivet fordon. Hon kräktes hela resan. Alla gjorde narr av henne.

Biografen tjänstgjorde också som cirkus, det luktade halm och svett. Den unga flickan upplevde filmen under ett konstant illamående. Berättelsen om den föräldralöse pojken chockade henne och hon grät så mycket att hon kräktes också under hemresan. I bussen stirrade hon stint ner på sina fötter och fokuserade på att inte tömma sig igen. Hon hade smärtor i magen och i ländryggen, trodde att hon skulle dö. Det var dagen innan hon fyllde tio år. Den natten blödde Victoria mellan benen, när hon upptäckte det tänkte hon att hon var för evigt förbannad.

Hon skulle alltså dö av sorg på grund av filmen hon sett. Eller kanske på grund av bussen.

När morgonen kom rörde hon sig inte ur sängen, hon badade i mensblod utan att veta och utan att förstå vad som hände med henne. Medan de andra lämnade sovsalen bad Victoria, med sin tumme mot överläppen, hon låg i fosterställning, hopkrupen som ett skadat djur. Syster Isabel kom springande in i salen där Victoria låg gömd under det vita lakanet. Med en snabb gest lyfte hon på svepningen och på ett ögonblick hade hon förstått. Det är ingen fara, det som händer med dig är helt normalt. Victoria, jag kommer med goda nyheter, någon är här för att hämta dig. Himlen har hört dina böner. Hon kunde inte komma tidigare, hon hade inga pengar och ingen möjlighet att ge dig mat, men din mamma är här nu Victoria! Din riktiga mamma.

Flickan, den vackra och blodiga, låg där helt kraftlös och så meddelade man henne att hennes *mamá* var där, att hon kommit för att hämta henne, ta hand om henne, mata henne. Syster Isabel hjälpte Victoria att komma i ordning och tog henne till duschen. Under det varma vattnet släppte spänningarna taget om hennes kropp. Victoria såg hur blodklumparna droppade ner på det vita kaklet, hur de lät sig föras med i den purpurfärgade strömmen av vatten för att sedan försvinna ner i avloppsbrunnen.

Syster Isabel gjorde i ordning en linda åt henne att ha i underbyxorna och klädde på henne en ny klänning som hon hängt undan i förrådet, för viktiga dagar. För avsked. En ny bomullsklänning, marinblå med vita prickar. Hon tog fram en flaska eau-de-cologne som hon gömt

i sitt nattygsbord, gnuggade in sina händer, sedan barnets huvud och kammade hennes hår. Det värkte i den goda systemens bröst men hon fortsatte le mot Victoria när hon såg henne förvandlas till kvinna. Syster Isabel kände på sig att den här modern som kommit tillbaka för att hämta sin avkomma inte skulle bli den mor som ett barn drömmer om. Det var inte särskilt kristet av henne att inte vilja betrakta den här moderns återkomst som en Guds försyn men Syster Isabel kunde inte rå för det. Hon visste. När Victoria var klar, gick hon runt i klostret med Syster Isabels hand i sin. Aldrig tidigare hade hon kramat den så hårt. Därefter skrev hon sin namnteckning i ett register och lämnade sitt hem. Hon gick ut genom dörren och stod så ansikte mot ansikte med kvinnan som givit henne livet.

Dolores betraktade flickan med sträng min. Hon bar ett dibarn på sin högra höft och i den vänstra handen höll hon en mörkhårig flicka i femårsåldern. Jesús gömde sig bakom Dolores. Han såg ner på sina fötter, två par dubbla sockor som korvade sig runt smalbenen fulla av blåmärken. Han hade vuxit, var numera en tonåring. Dolores betraktade ingående sin dotter, trion liknade en staty, de andades inte längre, deras kroppar var som förstenade inför anblicken av den magnifika Victoria. Dolores ångrade att hon kommit tillbaka. Den här flickungen var mycket för vacker, hon skulle bara bli bekymmer.

Victoria tog ett blygt steg framåt, och log.

Hennes leende, det första från ett barn till sin mor, skulle förbli obesvarat så länge hon levde.

3

Jag var en lycklig idiot.

Det hade Pierre slagit fast på en gymnastiklektion, han var den snyggaste killen på Notre-Dame Saint-Roch. Alla barn var klädda i träningsoverall och stod i kö för att i tur och ordning upprepa övningarna på mattorna från Dima. Salen var enorm, de stora speglarna mångfaldigade mina kamrater: en armé i sockiplast. Jag hade fortsatt skratta åt hans uttalande, var inte säker på min reaktion men var smickrad över att ha väckt hans intresse. Efter det hade han kastat en blick på mina händer, jag hade avskavt rött nagellack och nedbitna naglar.

– Förresten ser det billigt ut med nagellack.

Det andra tvärsäkra utlåtandet från treans revolutionstribunal. Vid det laget hade mina tvivel avtagit och min uppsyn dämpats. Efter tusen kullerbyttor framåt, bakåt, handstående mot vägg och andra krumbukter i stanken av bonvax, varm plast och fuktiga fötter, kände jag mig yr och illamående.

När skolan slutade och jag befann mig mitt i horden av barn som pressade på mot utgången, fortsatte Pierres ord att snurra i min hjärna. Jag visste att det inte rörde sig om komplimanger till mig, men det som störde mig

var det där ordet *lycklig*. Om jag verkade lycklig eller om jag verkligen var lycklig, att vara en idiot struntade jag fullkomligt i. Med snorig näsa och inklämd mellan mina kamrater, kom jag ut genom porten och fick syn på henne, hon som alltid väntade på mig. Varje dag stod hon där, helt stilla bland de filippinska barnflickorna, de unga och oftast rödlätta aupairflickorna från England och några hemmafruar. Min lilla mamma, Victoria, mörk, småväxt på det där iberiska viset, men en naturkraft, med en rättfram blick under ett par kolsvarta markerade ögonbryn, två drag som formade hennes starkt förenklade bild av världen. Medan mina kamrater begav sig av hemåt, utväxlande enstaka ord på engelska med sina beskyddarinnor, så störtade jag mig fram mot min mamma, räckte henne min ryggsäck samtidigt som jag berättade om hela min dag på spanska.

Varje kväll på vägen hem höll jag ömt hennes arm. Ibland tog vi vägen förbi Monoprix för att göra några inköp. Det slutade nästan alltid med att jag fick en leksak eller lite godis. Hon kunde inte säga nej till mig. Eller, kanske snarare, hon nekade mig ingenting, det var den enda fördelen med att vara ett enda, omåttligt älskat barn. Tillsammans med min välgörerska, gick vi över Avenue de l'Opéra, Rue Gaillon och kom så slutligen hem till oss, till vår gata, detta underliga område vars hemliga gräns utgjordes av en tobaksbar.

Det var min pappa Julians furstendöme, vaktmästare på Théâtre de la Michodière, som låg på gatan med samma namn. Han härskade över såväl gatstenar som bardiskar. Varje morgon slog han upp grindarna till teatern, tog med sig posten upp till teaterledningens kontor och satte sig

sedan på de långa trappstegen i sten. Han hälsade på, och övervakade alla människor i kvarteret, kunde förnamnet på varenda lapplisa och dunkade poliserna i ryggen. Likt en fyr dominerade han kvarteret. Jag såg honom sitta där, en annorlunda figur, liknade mest en excentrisk jätte; en basker nedtryckt över den gråsprängda kalufsen, skjorta från Lacoste, halvlång rock i svart skinn och ett par alltid lika välputsade loafers. Uppkavlade ärmar, sommar som vinter, på så sätt kunde man se tatueringarna på den vänstra armen, minnen av hans år i marinen. Ett hjärta genomborrat av en pil med hans initialer och datumen för resorna över havet. Tatueringen var enfärgad, en urtvättad blå nyans, bitvis utsuddad. Man kunde ana att den gjorts för hand, med nål och bläck från en kulspetspenna och i ångor av stark alkohol. Han var vacker, *mon padre*.

Han luktade redan sprit, hade en blick fylld av vemod, och när jag gick förbi platsen där han satt gav han mig en puss. Vi brukade gå in genom sceningången, passerade sedan en inglasad kur där min pappa snart skulle tillbringa kvällen med att öppna dörren för skådespelarna, och övervaka deras springande hit och dit, innan han, långt senare, när föreställningen var slut, åter skulle stänga teaterns portar.

Därefter gick vi uppför den trappa som ledde till styrelsens kontor. På de kallt gråa väggarna visade en perfekt målad pil vägen: *för att komma till teaterns styrelse, följ den anvisade linjen*. Det var också vägen till vår lägenhet, vår tjänstebostad. *Follow the yellow brick road*. Jag följde den utstakade vägen och alla affischer i art deco där förtjänsterna hos ett flertal järnvägsbolag lovordades. Orientexpressens jättelika lokomotiv kantade

min dagliga väg. Efter direktörens berömda kontor och den korta turen förbi Mitteleuropa, kom jag fram till en sista korridor som helt saknade anvisning om vägen. Äntligen var jag hemma hos mig, i en annan värld: jag passerade en osynlig linje, som när en bild långsamt övergår i en annan, och jag lämnade den chica teatern över vilken Pierre Fresnay och Sacha Guitrys andar vilade, för en mörk korridor med söndervittrade väggar där min mamma brukade hänga vår blöta tvätt. Ibland fick man till och med skjuta undan några stora lakan för att bana sig väg fram till vår dörr. Två rum, hallen, som var mitt rum, och matsalen/vardagsrummet som också var mina föräldrars sovrum, ett pyttelitet kök och toaletten. Inget badrum, vi fick duscha i det som var avsett för skådespelarna. Före kvällsmaten brukade jag gå ner till logerna med min tvål och handduk. Jag fick vara snabb och tvätta mig så tidigt som möjligt för att inte riskera att stöta ihop med någon i truppen eller i det tekniska manskapet.

När jag väl var ordentligt renskrubbad kunde den televisuella fotosyntesen börja. Vi hade inte många kvadratmeter, men två tv-apparater stod påslagna för jämnan. Mina föräldrar hade drivit sin last så långt att de installerat två tv-apparater längs en och samma vägg, med ryggarna mot varandra, som ett älskande par som blivit osams. Man kunde antingen titta på två olika program samtidigt eller skapa sig ett hem i stereo. Vår bostad vette mot en innergård och därifrån kunde vi se teaterns kontor med sekreterare, bokhållare och direktör. Vårt stökiga hem där ingenting harmoniserade bestod av: ett vardagsrum med en sjuttioalstapet vars motiv var

hypnotiskt geometriska; mitt rum/hallen med blommig tapet i pastellfärger i Laura Ashley-stil, tunga gardiner i grön sammet, en bäddsoffa från *La Maison de Valérie*, en skänk och diverse olika stolar utspridda runt ett bord som var alldeles för stort för rummet. Jag såg aldrig träet som det var tillverkat i eftersom bordet alltid täcktes av en blommig vaxduk vars fabrikationsmärke utgjordes av ett hål bränt av en cigarett, och med min pappas askfat för evigt placerat strax intill, fyllt till brädden av Camel-utan filter-fimpar. Genom denna svedda öppning av smält plast kunde man skymta en annan vaxduk. Varje år la min mamma på en ny plastduk utan att hon tog bort den gamla. Genom hålet följde jag hur djupet av lager växte på den tusenbladiga tårtan.

Våra måltider bestod nästan enbart av rätter baserade på baljväxter som min mamma blötlade från den ena dagen till den andra och som hon började tillaga klockan sju på morgonen. På så vis har jag, under hela min skoltid, känt dofterna av flottyrkokt lök, soppa och småputtrande kött. Linser, kikärter, röda och vita bönor, den enda moderniteten när det gällde vår mat var karamellpuddingen Flanby och Prince chokladkex från LU. Det enda avsteget från den här dieten inträffade de dagar då jag hade halsfluss eller luftrörskatarr (jag var ofta sjuk som barn). Vid de tillfällena fick jag alltid min favoriträtt: bläckfisk med bläcksås. Jag åt glupskt av det salta och gummiliknande köttet som jag energiskt fiskade upp ur poLEN av svart sås på min tallrik. Med ett stort leende på mina mörka läppar, och med tänderna nedsvärtade, gick jag till slut med på att ta min medicin. Varje kväll satt vår lilla duo och tittade på *Santa Barbara*,

nyheterna, vädret och sedan en film. Min mamma tyckte bäst om amerikanska filmer med *los grandes artistas*, hon avskydde franska filmer *de mierda* som hon ansåg vara gräsliga, *horrible*. Den enda fransman som fick hennes uppskattning var Louis de Funès. Oftast slutade filmen samtidigt som föreställningen. Applåderna som hördes markerade slutet på vår kväll. Det var signalen. Jag kysste min mamma, skyndade mig till sängs, drog lakan och täcke upp till hakan och ansträngde mig att somna så fort som möjligt. Naturligtvis lyckades jag nästan aldrig göra det. Och jag visste vad som snart skulle hända. När skådespelarna givit sig av och alla autografer skrivits skulle det förvandlade odjuret komma hem. I mitt bröst slog hjärtat hårt, för varje natt var rena lotteriet. Min pappa öppnade dörren, medan jag spelade det sovande barnets roll. Han passerade mitt rum och stängde sedan den tunna dörr som skilde mitt rum från deras.

Antingen var han bara lite berusad och på gott humör, snart skulle jag höra det vanliga ljudet från bäddsoffans resår fjädrar. Eller också var han riktigt full och då skulle det bli hårda ord, ibland slag, och alltid tystnaden från min mamma. Smutsiga hora, jag skiter på Gud och Jungfrun. *Me cago en la hostia!* Vad som helst kunde göra honom arg och hans vrede var lika outgrundlig som djup. *Julián por favor* var det sista jag brukade höra innan jag la kudden över huvudet och tryckte den mot mig så hårt jag kunde, tills jag nästan fick tinnitus.

Spanien, juni 1943. I Bilbao föder en överviktig prostituerad en pojke som hon överlämnar till jesuiterna. Lite senare, i Galicien, nedkommer en kvinna med en flicka som hon överger i ett kloster. De två föräldralösa genomlever misär, Francos förtryck, men möts, gifter sig och flyttar till Paris. Victoria blir städerska, Julian vaktmästare på Teater Michodière. Tillsammans ska de få ett barn, romanens berättare.

Vid tjugosju års ålder tror sig Maria befriad från sin bakgrund: föräldrarnas lilla vaktmästarbostad, faderns våld, moderns tystnad ... Men en tarotläsning kommer att vända upp och ner på allt och tvingar henne att utforska det förgångna, och Bilbao, där hemligheter föds.

”In på den litterära arenan träder här den virvlande och talangfulla Maria Larrea.”

Bruno Corty, Le Figaro littéraire

”Ett scenario värdigt Pedro Almodóvar.”

Véronique Cassarin-Grand, L'Obs

”Ett mustigt familjeporträtt som sjuder av liv. Allt är energi.”

Marie-Laure Delorme, Le Journal du dimanche

Prix roman France Télévisions 2023

Prix du premier roman Les Inrockuptibles 2022

Prix du premier roman 2022

Prix des lecteurs sélection 2024

LIMOA

978-91-531-3929-4

9 789153 139294